

ZIŅOJUMS
par notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI)
darbības efektivitātes
valsts testēšanas rezultātiem
2020. gada II pusgadā

Valsts vides dienesta darbības stratēģijas 2018.-2020. gadam darbības virziena 4.1.3. „Labas ūdens kvalitātes nodrošināšana” mērķu sasniegšanai, kā viens no uzdevumiem ir noteikts „Nodrošināt problemātisko NAI kontroli, paredzot notekūdeņu paraugu ņemšanu un testēšanu”. Valsts testēšana ir viens no Valsts vides dienesta kontroles rīkiem efektīvākai notekūdeņu attīrīšanas iekārtu uzraudzībai.

[1] Valsts testēšanas norise

Valsts vides dienests 2020. gada oktobrī-novembrī **nodrošināja 48 notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI) darbības efektivitātes valsts testēšanu**, atbilstoši iepriekš izstrādātajam grafikam (skat. Ziņojuma pielikumā).

Objektu, kuros paredzēts veikt paraugu ņemšanu un testēšanu, identificēšanā tika izvirzīti šādi kritēriji:

- NAI, kurās iepriekš veiktās valsts testēšanas ietvaros notekūdeņu paraugos tika konstatēti robežvērtību (RV) pārsniegumi, bet operatora veiktais monitorings to neuzrādīja, tādējādi ir pamatotas šaubas par operatora testēšanas rezultātu patiesumu.
- problemātisko NAI sarakstā iekļautajās NAI, kuras plānots svītrot no saraksta, ar mērķi pārliecināties, ka tehnoloģiskais režīms šajās NAI ir atjaunots un ir stabils;
- citos objektos, kuri uzskatāmi par prioritāriem, piemēram, riska objektos vai objektos, kuros ir pamatotas šaubas par testēšanas rezultātu patiesumu, objektos, kuros ir jāpārliecinās par uzdoto rīkojumu izpildi u.tml.;
- objektos, kuri iepriekš tika svītroti no problemātisko NAI saraksta, ar mērķi uzraudzīt situāciju.

Visos reģionos prioritāri tika vērtēti problemātisko NAI sarakstā iekļautie objekti, tie objekti, kuri iepriekš tika svītroti no saraksta, kā arī objekti, kur iepriekšējā valsts testēšanā tika konstatēti pārsniegumi. Vienlaikus valsts testēšana tika veikta arī citās NAI, kur bija saskatāmi riski, piemēram, Rēzeknes RVP izvēlētajās trīs NAI, kuras atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, Vidzemes RVP, Kurzemes RVP vērtēja ražošanas notekūdeņu priekšattīrīšanas iekārtu efektivitāti, Zemgales RVP veica valsts testēšanu NAI, par kuru vairākkārtīgi tika saņemtas sūdzības.

95 notekūdeņu paraugu (48 NAI) ņemšanu veica Valsts vides dienesta inspektori, kuri ieguvuši vides paraugu ņemšanas speciālista sertifikātus, savukārt paraugu testēšanu veica VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” laboratorija (LATAK-T-105).

Paraugu testēšana galvenokārt tika veikta sekojošiem parametriem – bioloģiskā skābekļa patēriņš (BSP5), ķīmiskā skābekļa patēriņš (KSP), kopējais slāpeklis (Nkop), kopējais fosfors (Pkop), suspendētās vielas (SV). Vienā NAI (AS “BALTIKOVA” NAI) netika veikta suspendēto vielu testēšana nepietiekama parauga tilpuma dēļ. Lai izvērtētu notekūdeņu attīrīšanas efektivitāti, notekūdeņu paraugi tika ņemti gan ieplūdē, gan izplūdē (izņemot SIA “Rūjienas saldējums” priekšattīrīšanas NAI).

Pēc testēšanas rezultātu saņemšanas, tika veikta datu apkopošana (skat. Ziņojuma pielikumā EXEL tabulu).

Datu izvērtēšana tika veikta pēc šādiem kritērijiem:

- Situācijas (valsts testēšanas ietvaros iegūto testēšanas rezultātu) vispārīgs izvērtējums (piesārņojošo vielu koncentrāciju pārsniegumi, notekūdeņu attīrīšanas efektivitātes nodrošināšana).
- Situācijas izvērtējums problemātisko NAI sarakstā iekļautajās NAI.
- Situācijas izvērtējums NAI, kuras tika svītrotas no saraksta, tādējādi pārliecinoties vai tiešām iepriekš konstatētās neatbilstības ir novērstas.
- Testēšanas rezultātu salīdzināšana ar operatora veiktajiem testēšanas rezultātiem, tādējādi iegūstot informāciju par operatora veiktā monitoringa ticamību, vienlaikus akcentējot uzmanību NAI, kurās iepriekš tika konstatēti RV pārsniegumi, bet operatora veiktais monitorings to neuzrādīja.

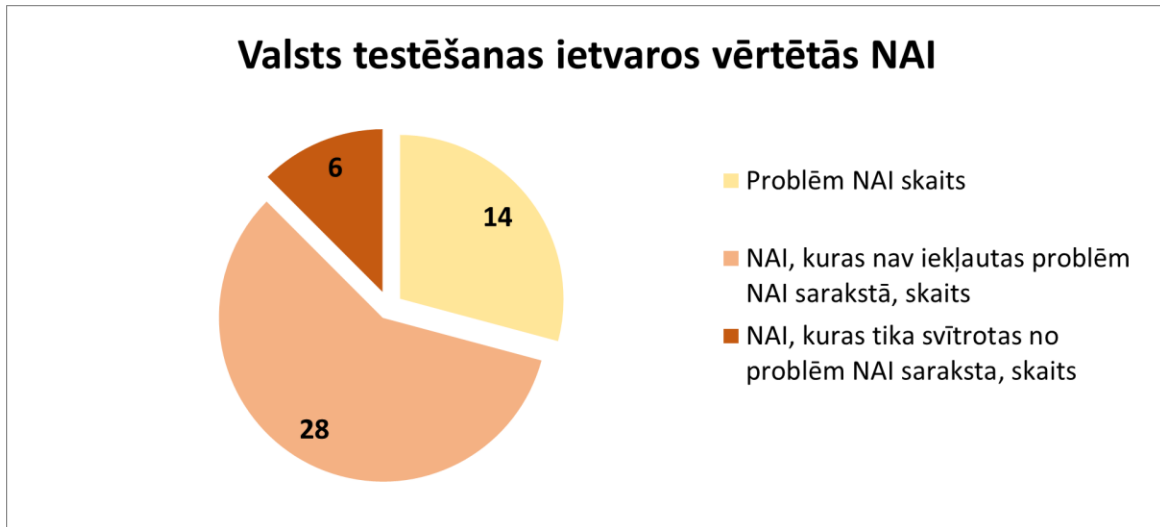
Kā arī tika vērtētas VVD veiktās rīcības, konstatējot neatbilstības, un identificētas problēmas paraugu ņemšanas procedūrā.

[2] Valsts testēšanas gaitā iegūto rezultātu izvērtējums

2.1. Situācijas vispārīgs izvērtējums

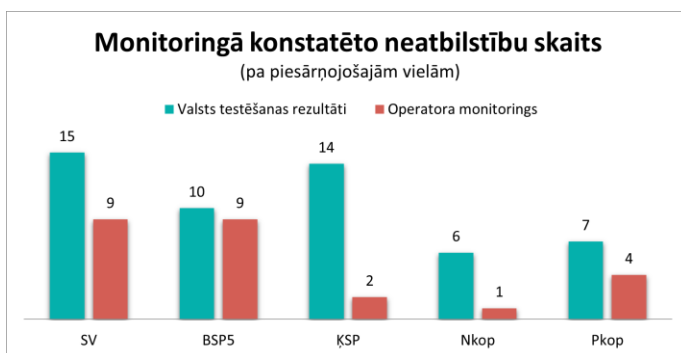
Objektu, kuri iekļauti vai iepriekš bija iekļauti problemātisko NAI sarakstā (19 objekti), īpatsvars no kopējā objektu, kuros tika nodrošināts monitoringa valsts testēšanas ietvaros, skaita (48 objekti), ir 40%.

2.1.1. attēls

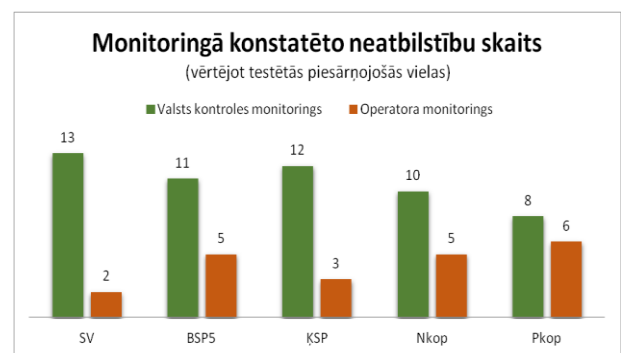

Valsts testēšanas ietvaros iegūtie testēšanas rezultāti tika salīdzināti ar Atļaujā noteiktajām piesārņojošo vielu robežvērtībām NAI izplūdē, kā arī Atļaujā limitētajiem piesārņojuma samazinājuma procentiem. Līdzīgi kā iepriekšējā valsts testēšanā (2021.gada I ceturksnī), **iegūtie rezultāti liecina, ka valsts testēšanas ietvaros biežāk, salīdzinot ar operatora veikto monitoringu, tika konstatēti piesārņojošo vielu RV pārsniegumi vai neatbilstoša notekūdeņu attīrīšana.**

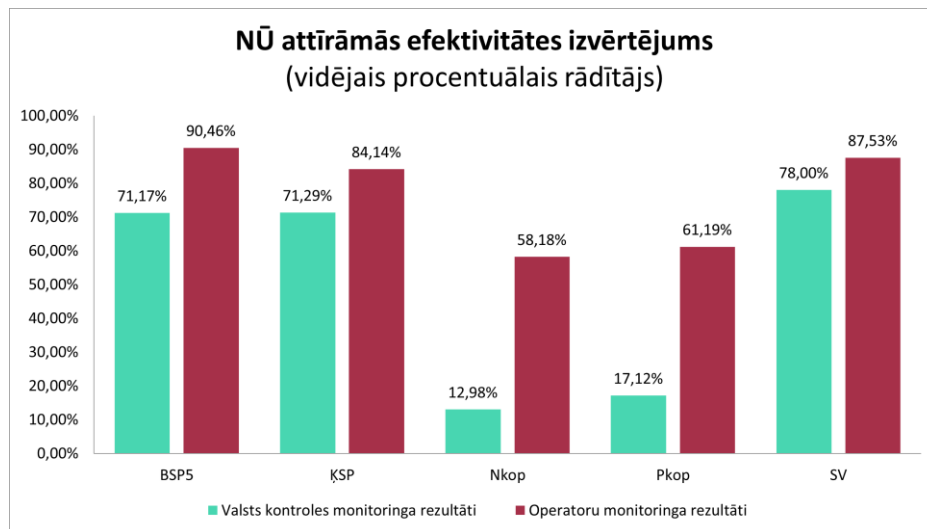
2.1.2. attēls. 2020.gada II pusgadā veiktie testēšanas rezultāti

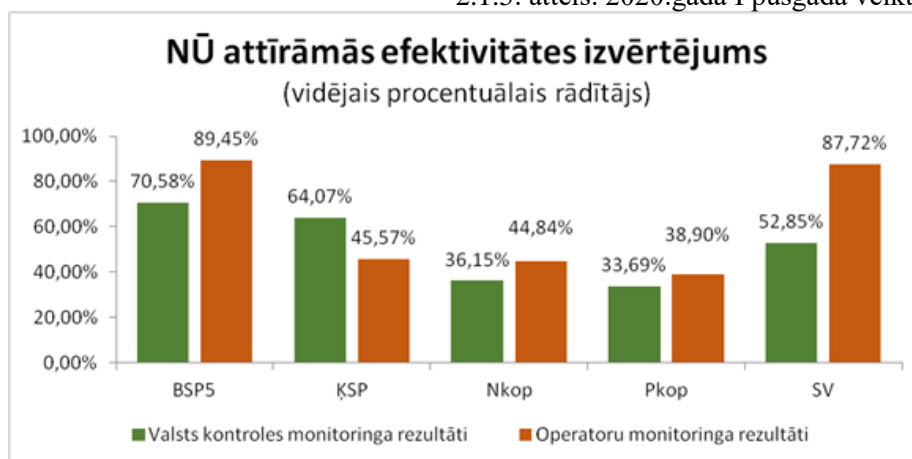
2.1.3. attēls. 2020.gada I pusgadā veiktie testēšanas rezultāti

2.1.4. attēls. 2020.gada II pusgadā veiktie testēšanas rezultāti

2.1.5. attēls. 2020.gada I pusgadā veiktie testēšanas rezultāti

Notekūdeņu attīrīšanas efektivitātes datu izvērtējums liecina, ka visneefektīvāk tiek nodrošināta Nkop attīrīšana, jo vidējais attīrīšanas efektivitātes procentuālais rādītājs ir 12,98%. Zemais procentuālais rādītājs izskaidrojams ar to, ka 5 NAI pilnībā netiek nodrošināta Nkop attīrīšana, proti, ietilpē Nkop koncentrācija ir ievērojami zemāka nekā izplūdē.

Suspendēto vielu vidējais attīrīšanas efektivitātes procentuālais rādītājs (78%) ir pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējā valsts testēšanā konstatēto rezultātu, tomēr joprojām tas nesasniedz Atļaujās limitēto piesārņojuma samazinājumu (90%).

2.2. Operatora veiktā monitoringa ticamības izvērtējums

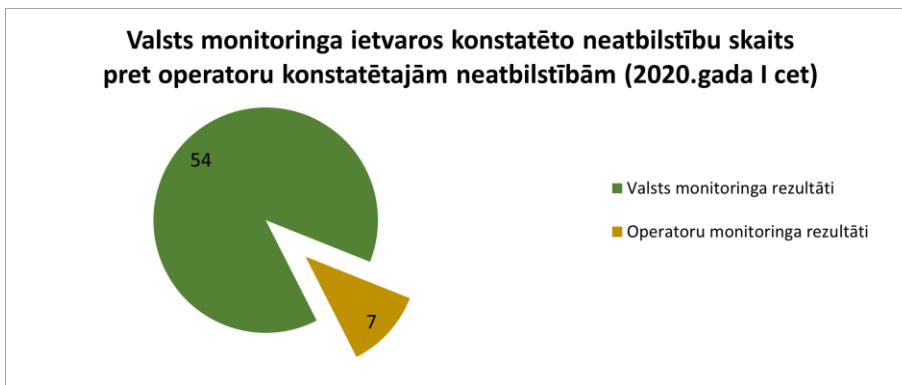
2020.gada I pusgadā veiktās valsts testēšanas rezultāti dažkārt lika apšaubīt operatora veiktā monitoringa ticamību, tādējādi atkārtoti tika veikta testēšana tajos objektos, kuros I pusgadā notekūdeņu paraugos tika konstatēti RV pārsniegumi, bet operatora veiktais monitoringa to neuzrādīja.

Veicot datu analīzi, rezultāti tika vērtēti no dažādiem aspektiem:

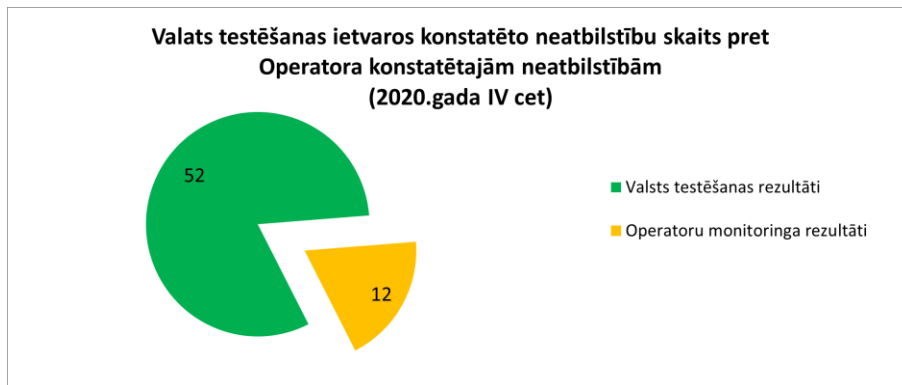
- tika identificēti objekti, kuros valsts testēšanas ietvaros tika konstatētas neatbilstības (konstatēti piesārņojošo vielu RV pārsniegumi vai nav nodrošināta atbilstoša attīrīšana), un attiecīgi šajos pašos objektos tika vērtēti operatora veiktā monitoringa dati. Iegūtais rezultāts liecina, ka operatora veiktā

monitoringa ietvaros konstatēto neatbilstību īpatsvars sasniedz tikai 23% (I pusgadā 13%) no valsts testēšanas ietvaros konstatētajām neatbilstībām.

2.2.1. attēls

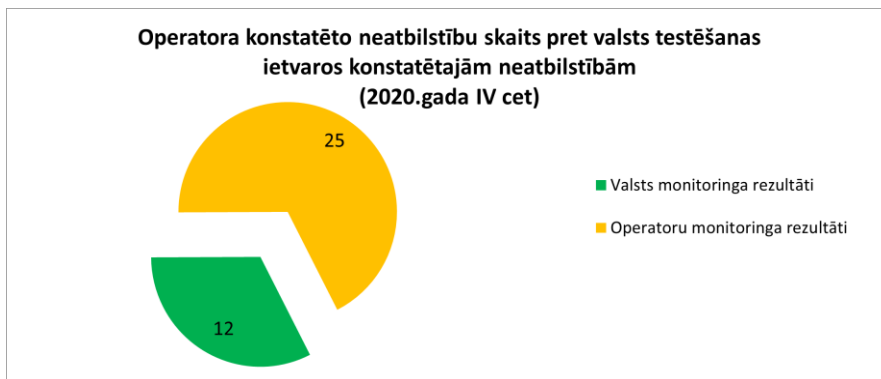

2.2.2. attēls

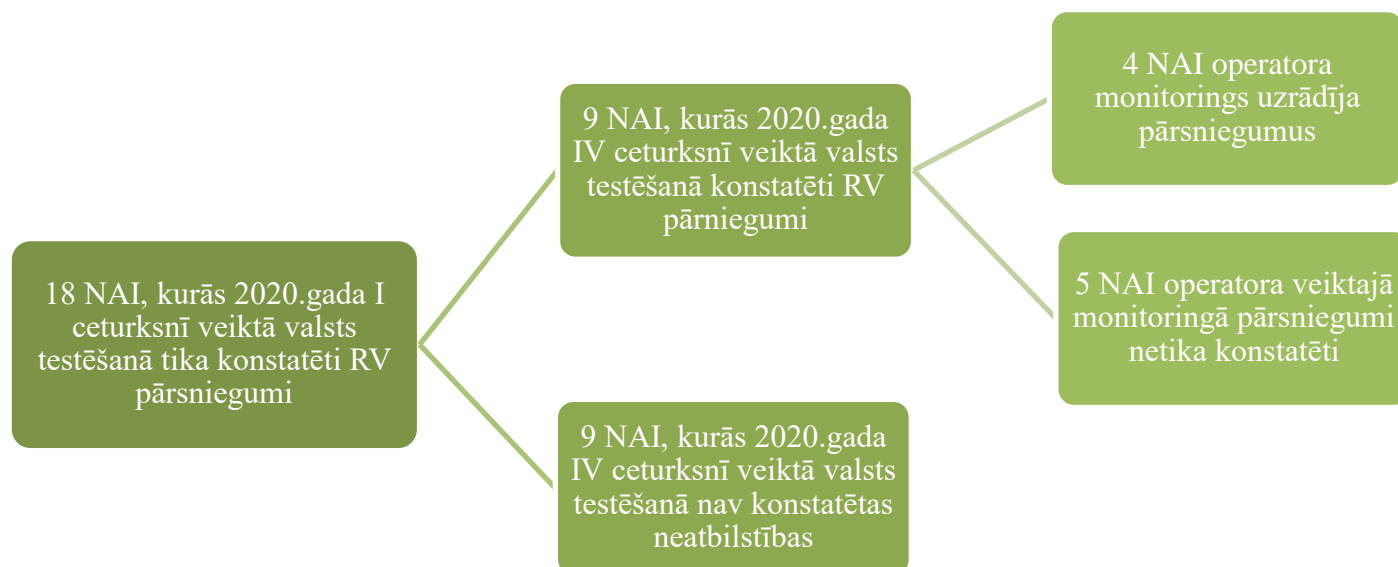

- tika identificēti objekti, kuros operatora veiktā monitoringa ietvaros tika konstatētas neatbilstības (konstatēti piesārņojošo vielu RV pārsniegumi vai nav nodrošināta atbilstoša attīrīšana), un attiecīgi šajos pašos objektos tika vērtēti valsts testēšanas rezultāti. Iegūtais rezultāts liecina, ka valsts testēšanas ietvaros konstatēto neatbilstību īpatsvars sasniedz tikai 48% no operatora veiktā monitoringa ietvaros konstatētajām neatbilstībām. Attiecīgās situācijas analīze liecina par to, ka vienreizēja parauga testēšanas rezultāti kopumā objektīvi neraksturo situāciju.

2.2.3. attēls

- Tika salīdzināti 2020.gada IV ceturkšņa valsts testēšanas rezultāti ar operatora veiktā monitoringa rezultātiem, objektos, kuros 2020.gada I pusgadā notekūdeņu paraugos tika konstatēti RV pārsniegumi, bet operatora veiktais monitoringa to neuzrādīja (skat. 2.2.4.attēlu un Tabulu 2.2.1.) Iegūtais rezultāts liecina, ka 5 objektos (Pilskalna ciema NAI, Straupes piens NAI, Turaidas ciema NAI, Nākotnes ciemata NAI “Nākotne”, Līvberzes ciema NAI “Baloži”) joprojām valsts testēšanas rezultāti uzrādīja RV pārsniegumus, bet operatora veiktais monitoringa to neapliecināja. Pansionāta “BALVI” NAI valsts testēšana uzrādīja labākus rezultātus nekā operatora veiktais monitoringa.

Tabula 2.2.1. „Monitoringa datu izvērtējums NAI, kurās 2020.gada I pusgadā notekūdeņu paraugos tika konstatēti RV pārsniegumi”.

NAI nosaukums	VT rezultātos ir/nav konstatēti pārsniegumi (RV)	Operatora monitorings apliecina valsts testēšanas rezultātus (konstatēti RV pārsniegumi) (Jā/Nē)	Secinājumi
Dubnas NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Alsungas centra NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Rugāju ciema NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Žīguru ciema NAI	Nav	-	RV pārsniegumi nav konstatēti, tomēr netiek nodrošināta N kop piesārņojuma samazināšana, proti, izplūdē N kop koncentrācija ir lielāka nekā ieklūdē. Netika uzrādīti operatora testēšanas rezultāti NAI ieklūdē, līdz ar to datus nevarēja salīdzināt.
Pansionāta “BALVI” NAI	Ir	Nē	Valsts testēšana uzrādīja labākus rezultātus. Operatora veiktajā monitoringā konstatēti būtiski BSP5, ŪSP rādītāju pārsniegumi. Ierosināta administratīvā pārkāpuma lietvedība un izdots lēmums par veicamām rīcībām.
Biksēres ciema NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Pilskalna ciema NAI	Ir	Nē	Atkārtoti konstatēts SV koncentrāciju nebūtisks pārsniegums. Sniegti norādījumi darbības efektivitātes uzlabošanai. Nepieciešama situācijas uzraudzība. Operatora veiktajā monitoringā RV pārsniegumi netika konstatēti.
Straupes piens NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti BSP5 un ŪSP rādītāju RV pārsniegumi, kā arī netiek sasniegta attīrīšanas pakāpe. Valsts testēšanas rezultāti būtiski atšķiras no operatora veiktā monitoringa, kurā neatbilstības netika konstatētas. Operatoram uzdots nākamā monitoringa ietvaros pieaicināt RVP pārstāvjus.
Turaidas ciema NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti BSP5 un ŪSP rādītāju RV pārsniegumi. Valsts testēšanas rezultāti atšķiras no operatora veiktā monitoringa, kurā neatbilstības netika konstatētas.

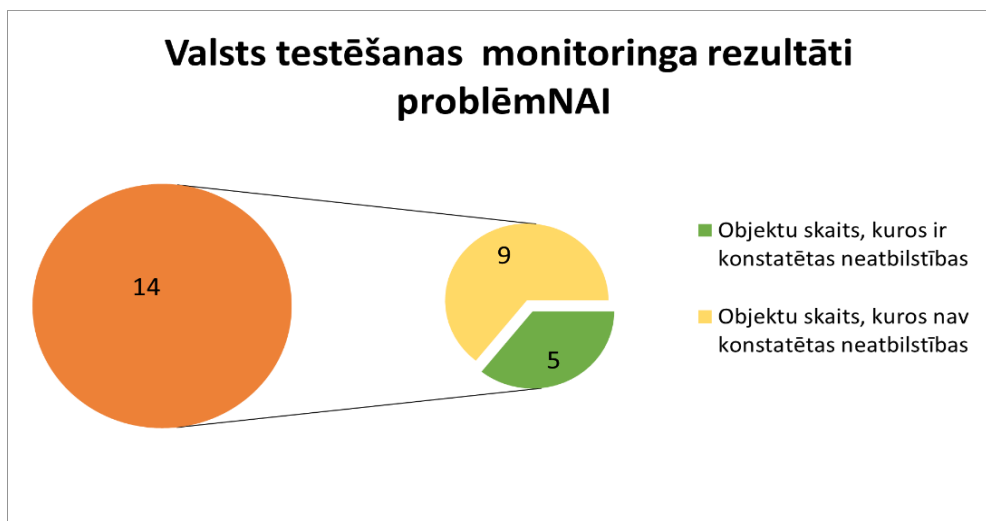
Inciema NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Kocēnu NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
Dimdiņu NAI	Ir	Jā	Netiek nodrošināta atbilstoša ražošanas notekūdeņu priekšattīrīšana. Nav izpildīti lēmumā par veicamām rīcībām uzdotie rīkojumi. Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus
Trikātas NAI	Ir	Jā	Valsts testēšanā konstatēts suspendēto vielu RV pārsniegums, kā arī NAI ieplūstošie notekūdeņi neatbilst tipisku sadzīves notekūdeņus raksturojošiem parametriem. Operatora veiktais monitoringa uzraudzība BSP5 rādītāja RV pārsniegumu. Ir izdots lēmums par veicamām rīcībām.
Nākotnes ciemata NAI "Nākotne"	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP rādītāju pārsniegumi. Operatora veiktais monitoringa pārsniegumus neuzrāda. Visticamāk problēmas izraisa ražošanas notekūdeņu novadīšana uz NAI. Jau iepriekš izdots lēmums par veicamajām rīcībām.
Līvberzes ciema NAI "Baloži"	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti ĶSP rādītāja RV pārsniegums, kā arī netiek nodrošināta Pkop, Nkop piesārņojuma samazināšana. Izdots lēmums par veicamām rīcībām. Valsts testēšanas rezultāti atšķiras no operatora veiktā monitoringa, kurā neatbilstības netika konstatētas.
NAI "Vārpa" (Bērzi)	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti
AS "Jaunpils Pienotava"	Ir	Jā	Valsts testēšanā konstatēti BSP5 un ĶSP rādītāju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitoringa apliecina valsts testēšanas rezultātus.
AS "Tukuma piens"	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. Pārsniegumi nav konstatēti

Ieteikums atkārtoti veikt valsts testēšanu Līvberzes ciema NAI "Baloži", Nākotnes ciemata NAI "Nākotne", Turaidas ciema NAI, Straupes piens NAI, Žīguru ciema NAI, Pilskalna ciema NAI.

2.3. Monitoringa datu izvērtējums problemātisko NAI sarakstā iekļautajās NAI

2020.gada IV ceturksnī valsts testēšana tika nodrošināta 14 problēmNAI, no tām lielāko īpatsvaru veido NAI, kurās valsts testēšana netika konstatētas neatbilstības. Testēšanas rezultāti apliecināja, ka 8 NAI ir svītrojamas no problēmNAI saraksta. (skat. 2.3.1. attēlu un Tabulu 2.3.1.) Iepriekšējā periodā (2020.gada I ceturksnī) objektu skaits, kurās konstatētas neatbilstības, bija lielāks - 9 NAI.

2.3.1. attēls

Tabula 2.3.1. „Problemātisko NAI sarakstā iekļauto NAI valsts testēšanas rezultātu izvērtējums”

NAI nosaukums	VT rezultātos ir/nav konstatēti pārsniegumi (RV vai attīrīšanas pakāpes)	Secinājumi
Alsungas NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
Pansionāta “BALVI” NAI	Ir	Ierosināta administratīvā pārkāpuma lietvedība un izdots lēmums par veicamām rīcībām. Valsts testēšana uzrādīja labākus rezultātus. Operatora veiktajā monitoringā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP rādītāju pārsniegumi.
Aglonas NAI	Nav	Konstatēts nebūtisks Pkop koncentrācijas pārsniegums. Sniegts norādījums Pkop koncentrācijas samazināšanai. Ņemot vērā kontroļu rezultātus, <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
Kocēnu NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
Dimdiņu NAI	Ir	Netiek nodrošināta atbilstoša ražošanas notekūdeņu priekšattīrīšana. Nav izpildīti lēmumā par veicamām rīcībām uzdotie rīkojumi. Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus
Nākotnes ciemata NAI “Nākotne”	Ir	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP rādītāju pārsniegumi. Operatora veiktais monitoringa pārsniegumus neuzrāda. Visticamāk problēmas izraisa ražošanas notekūdeņu novadīšana uz NAI. Jau iepriekš izdots lēmums par veicamajām rīcībām.
AS “Balticova” NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
Gailīšu pagasta pārvaldes NAI “Uzvara”	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
SIA OLAINES ŪDENS UN SILTUMS	Ir	Konstatēti Pkop koncentrāciju pārsniegumi. Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.
SIA “Mālpils piensaimnieks” NAI	Nav	Valsts testēšanā pārsniegumi netika konstatēti, tomēr inspekcijas rezultāti liecina par tehnoloģiskā režīmā neievērošanu. Iepriekš tika izdots lēmums par veicamām rīcībām.
SIA “Tukuma ūdens”, “Tukuma Tīle”	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
SIA “Talsu ūdens”, Muldu iela	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
SIA “Talsu ūdens”, Ģibuļu NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>
SIA “Mērsraga ūdens”, Mērsraga NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus. <u>Objekts svītrots no problēmNAI saraksta.</u>

2.4. Monitoringa rezultātu izvērtējums problemātisko NAI sarakstā iekļautajās NAI, kuras iepriekš tika svītrotas no saraksta

Valsts testēšana tika nodrošināta 5 NAI, no tām lielāko īpatsvaru veido NAI, kurās valsts testēšanas ietvaros netika konstatētas neatbilstības.

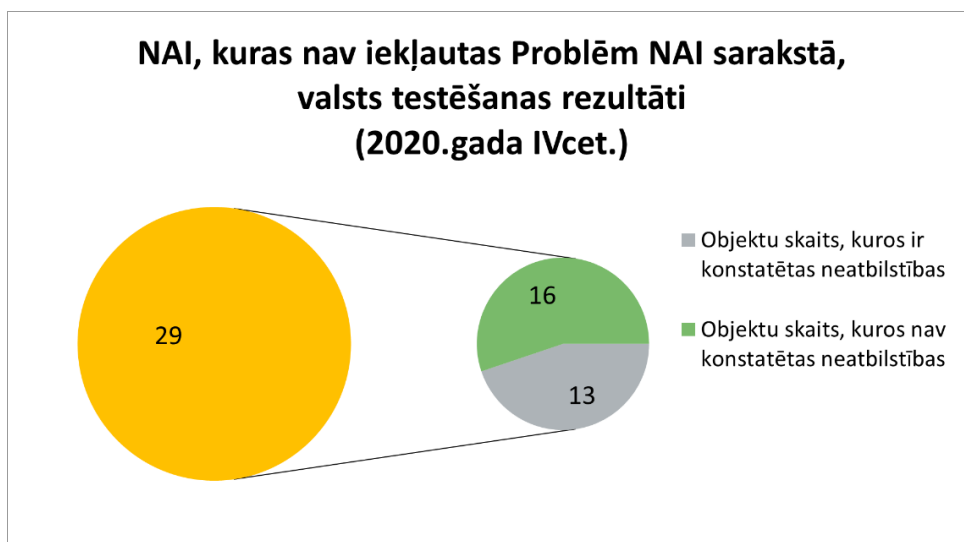

Tabula 2.4.1. „Problemātisko NAI, kuras svītrotas no saraksta, valsts testēšanas monitoringa rezultātu izvērtējums”

NAI nosaukums	VK rezultātos ir/nav konstatēti RV pārsniegumi	Secinājumi
AS „Cesvaines piens” NA	Nav	Valsts testēšanas rezultāti atkārtoti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.
Biksēres ciema NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.
Pilskalna ciema NAI	Ir (nebūtiski)	Atkārtoti konstatēts SV koncentrāciju nebūtisks pārsniegums. Sniegti norādījumi darbības efektivitātes uzlabošanai. Nepieciešama situācijas uzraudzība.
Inciema NAI	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.
AS “Tukuma Piens”	Nav	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.

Ieteikums atkārtoti veikt valsts testēšanu Pilskalna ciema NAI.

2.5. Monitoringa datu izvērtējums NAI, kuras nav iekļautas problemātisko NAI sarakstā.

2.6. Monitoringa datu izvērtējums NAI, kurās bija aizdomas par testēšanas rezultātu patiesumu.

2.6.1. attēls

Tabula 2.4.1. „NAI, kurās bijā šaubas par operatora testēšanas rezultātu patiesumu, valsts testēšanas rezultātu izvērtējums”

NAI nosaukums	VT rezultātos ir/nav konstatēti RV pārsniegumi	Operatora monitorings apliecina valsts testēšanas rezultātus (konstatēti RV pārsniegumi) (Jā/Nē)	Secinājumi
Sēlijas NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā tika konstatēti būtiski ĶSP, SV emisiju RV pārsniegumi, kā arī netiek nodrošināta Nkop un Pkop koncentrācijas samazināšanās, līdz ar to objekts 2020. gadā iekļauts problēmNAI sarakstā. Operatora veiktais monitorings neuzrāda pārsniegumus.
Vērgales NAI	Nav	Nē	Valsts testēšana netika konstatētas RV pārsniegumi, savukārt operatora veiktais monitorings liecina par paaugstinātu BSP5, SV koncentrāciju attīrītajos notekūdeņos.
Vaiņodes centra NAI	Ir	Jā	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP, SV emisiju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitorings arī uzrāda pārsniegumus. Izdots brīdinājums par piespiedu izpildi.
Raibenieku NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP, SV emisiju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitorings neuzrāda pārsniegumus. Izdots brīdinājums par piespiedu izpildi.
Durbes NAI	Ir	Jā	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP, SV emisiju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitorings arī uzrāda pārsniegumus. Izdots brīdinājums par piespiedu izpildi.
SIA “Viduskurzemes AAO”, Vibsteri, Remtes pagasts	Ir	Jā	Valsts testēšanā konstatēti ĶSP emisiju RV pārsniegumi. Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultāti, kurā konstatēti BSP5 emisiju RV pārsniegumi. Objekts 2020.gadā iekļauts problēmNAI sarakstā.
Rūjienas NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.
Salacgrīvas NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti būtiski BSP5, ĶSP, SV emisiju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitorings neuzrāda pārsniegumus.
AS “Olainfarm” NAI	Ir	Nē	Valsts testēšanā konstatēti Nkop un Pkop emisiju RV pārsniegumi. Operatora veiktais monitorings neuzrāda pārsniegumus.
Carnikavas NAI	Nav	Jā	Valsts testēšanas rezultāti apliecina Operatora veiktā monitoringa rezultātus.

Veicot datu analīzi, tika identificēti objekti, kuros valsts testēšanas ietvaros tika konstatētas neatbilstības (konstatēti piesārņojošo vielu RV pārsniegumi), un attiecīgi šajos pašos objektos tika vērtēti operatora veiktā monitoringa dati. Iegūtais rezultāts liecina, ka operatora veiktā monitoringa ietvaros konstatēto neatbilstību īpatsvars sasniedz 43% no valsts testēšanas ietvaros konstatētajām neatbilstībām.

Pēc valsts testēšanas rezultātu izvērtēšanas un korelācijā ar vizuāli novērtēto NAI paraugu ņemšanas dienā, 2020.gadā 2 objekti (Sēlijas NAI un SIA “Viduskurzemes AAO”, Vībsteri) iekļauti problemātisko NAI sarakstā. Ieteikums objektos, kuros valsts testēšanā tika konstatēti RV pārsniegumi, bet operatora monitoringa to neuzrādīja, atkārtoti veikt valsts testēšanu Sēlijas NAI, Raibenieku NAI, Salacgrīvas NAI, AS “Olainfarm” NAI.

2.6. VVD veiktās rīcības konstatēto neatbilstību gadījumā.

2.7. Problēmu identificēšana paraugu ņemšanas procedūrā.

Galvenokārt inspektori, veicot paraugu ņemšanu, nesaskaras ar būtiskām problēmām. Kā atsevišķas problēmsituācijas var minēt:

- Izplūdes vieta atradās zem ūdens līmeņa, līdz ar to paraugu ņemšanai bija jāizvēlas piemērotākā vieta, kas sniegtu reprezentatīvu rezultātu;
- Paraugu ņemšanas laikā nepiedalījās Operatora pārstāvis;
- Radās sarežģījumi paņemt paraugu pirms notekūdeņu priekšattīrīšanas iekārtām.

Lai nodrošinātu reprezentatīva parauga iegūšanu, tika ievēroti parauga ņemšanas etapi (plānošana, rīcība, dokumentēšana). Sekmīgāk (mazāk iespēju kļūdoties) norit paraugu ņemšana, ja to nodrošina 2 inspektori, kā arī ir iespēja savlaicīgi sagatavoties paraugu ņemšanai (situācijas apzināšana, trauku sagatavošana un marķēšana, protokolu daļēja noformēšana uz vietas ofisā).

Ir izdevies realizēt iepriekšējās valsts testēšanas laikā sniegto ieteikumu, proti, Valsts vides dienests ir iegādājies LVS ISO standartus notekūdeņu un virszemes ūdeņu paraugu ņemšanai.

Vērtējot VVD rīcībā esošo materiāltehnisko bāzi, joprojām tiek secināts, ka visticamāk vasaras periodā šādu paraugu transportēšana būs apgrūtināta, jo ne visām RVP rīcībā ir aukstumkastes (termosomas), lai nodrošinātu paraugu transportēšanu līdz +5°C.

Joprojām nav atrisināta situācija, kura tika konstatēta arī iepriekš veiktās testēšanas laikā - RVP rīcībā nav inventāra, kas būtu piemērots tiešā parauga ņemšanai stikla traukā (naftas produktu testēšanai).

[3] Secinājumi

- 3.1. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības efektivitātes valsts testēšana noritēja sekmīgi, nodrošinot 95 notekūdeņu paraugu ņemšanu, testēšanu 48 NAI.
- 3.2. Valsts testēšanas rezultāti joprojām uzrādīja vairāk piesārņojošo vielu koncentrāciju pārsniegumu vai notekūdeņu attīrīšanas pakāpes nesasniegšanu nekā operatora veiktais monitorings.
- 3.3. Korelējot ar iegūtajiem datiem, joprojām pastāv šaubas par operatora veiktā monitoringa patiesumu, tomēr visaptverošus secinājumus nevar izdarīt. Gan valsts testēšanas rezultāti, gan operatora monitoringa dati vērtējami ilgākā laika periodā, jo vienreizējs paraugs kompleksi neraksturo situāciju. Testēšanas rezultātus ietekmē virkne apstākļu (piemēram, pieļautās kļūdas paraugu ņemšanā; diennakts laikā notekūdeņu daudzums un sastāvs ir atšķirīgs; ņemami vērā atšķirīgie periodi gada griezumā, kuros veikta testēšana). Lai objektīvi vērtētu situāciju, nepieciešams atkārtoti veikt valsts testēšanu objektos, kuros ir šaubas par operatora veiktā monitoringa patiesumu.
- 3.4. Ņemot vērā valsts testēšanas rezultātus, kā arī vērtējot 2020. gada kontroles rezultātus, no problēmNAI saraksta tika svītroti sekojošie objekti - Alsungas NAI, Aglonas NAI, Kocēnu NAI, AS "Balticova" NAI (Iecava), Gailīšu ciema NAI, SIA "Tukuma ūdens" ("Tukuma Tīle"), SIA "Talsu ūdens" (Muldu iela), SIA "Talsu ūdens" (Ģibuļu pagasts), Mērsraga NAI.
- 3.5. Pēc valsts testēšanas rezultātu izvērtēšanas, 2020. gadā 2 objekti (Sēlijas NAI, Salas novadā un SIA "Viduskurzemes AAO", Vibsteri, Brocēnu novads) iekļauti problemātisko NAI sarakstā.
- 3.6. NAI, kuras iepriekš tika svītrotas no saraksta, galvenokārt tiek nodrošināta atbilstoša attīrīšana.
- 3.7. Atkārtotu valsts testēšanu ieteicams veikt NAI, kurās VVD veiktais monitorings atšķiras no operatora veiktā monitoringa - Līvberzes ciema NAI "Baloži", Nākotnes ciemata NAI "Nākotne", Turaidas ciema NAI, Straupes piens NAI, Žīguru ciema NAI, Pilskalna ciema NAI, Sēlijas NAI, Raibenieku NAI, Salacgrīvas NAI, AS "Olainfarm" NAI.
- 3.8. Gadījumos, kad konstatēti būtiski pārsniegumi, RVP galvenokārt izdod lēmumus par veicamajām rīcībām, attiecīgi kontrolē to izpildi, neizpildes gadījumā piemēro piespiedu izpildi, un/vai uzsāk administratīvā pārkāpuma procesu. Savukārt, ja konstatētās neatbilstības ir nebūtiskas, ziņojumā par pārbaudes rezultātiem sniedz norādījumus, veic atkārtotas pārbaudes.

Ieteikumi vienotām rīcībām, vērtējot valsts testēšanas rezultātus:

- pēc testēšanas rezultātu saņemšanas, sagatavojams ziņojums par pārbaudes rezultātiem, kurā ietver informāciju par vizuālo NAI novērtējumu paraugu ņemšanas dienā;

- ja paraugu ņemšanas brīdī NAI darbības režīms ir traucēts (to apliecina gan faktiski konstatētais, apsekojot NAI, gan iegūtie valsts testēšanas rezultāti), pēc ziņojuma sagatavošanas, izdod lēmumu par veicamām rīcībām (piemēram, pienākums atjaunot NAI darbību, veikt papildu/ biežāku monitoringu u.tml.). Vienlaikus vērtējama administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanas nepieciešamība.
- ja valsts testēšanas rezultāti uzrāda nebūtiskus atsevišķu piesārņojošo vielu pārsniegumus, un vizuālais novērtējums neliecina par traucējumiem notekūdeņu attīrīšanas procesā, ziņojumā tiek sniegti norādījumi korektīvu darbību veikšanai, nepieciešamības gadījumā uzdodot veikt atkārtotu monitoringu vai kārtējā monitoringa laikā pieaicināt RVP pārstāvjus.

Vienlaikus uzsverams, ka katrs gadījums, ir jāizvērtē, atbilstoši katras lietas faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

3.9. Apmācību laikā iegūtās zināšanas par paraugu ņemšanu sekmīgi tika pielietotas praksē.

RVP tālākās rīcības paraugu ņemšanas procedūras uzlabošanai, lai nodrošinātu kvalitatīvu, reprezentatīvu paraugu ņemšanu:

- Savlaicīga sagatavošanās paraugu ņemšanai (situācijas apzināšana, trauku marķēšana, protokolu daļēja noformēšana, informācijas iegūšana par objektu).
- Gatavošanos paraugu ņemšanai un paraugu ņemšanu veic 2 inspektori.
- Nepieciešams pilnveidot materiāli tehnisko nodrošinājums, piemēram, jāiegādājas trauki paraugu ņemšanai, aprīkojums tiešā parauga ņemšanai (dažādiem trauka izmēriem pielāgojams stiprinājums (kurā var ievietot dažāda izmēra traukus) ar teleskopisku kātu, aukstumkastes paraugu transportēšanai).

Ziņojumu sagatavoja Kompetenču centrs notekūdeņu apsaimniekošanas jomā.

